

УДК 378:330.341.1:502.131.1
JEL Classification: L26, I23, Q01

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ У ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНИ ТА СЛОВАЧЧИНИ¹

АЖАЖА Марина¹, НЕСТОРОЕНКО Тетяна², ПЕЛІОВА Яна³

¹ Запорізький національний університет
<https://orcid.org/0000-0003-3549-7718>
e-mail: azazmarina17@gmail.com

² Сілезька академія, м. Катовіце, Польща
<https://orcid.org/0000-0001-8294-6235>
e-mail: tetyana.nestorenko@ukr.net

³ Економічний університет в Братиславі, Словаччина
<https://orcid.org/0000-0002-0305-0906>
e-mail: jana.peliova@euba.sk

У статті досліджено роль підприємницьких університетів у досягненні цілей сталого розвитку на основі порівняльного аналізу України та Словаччини. Обґрунтовано, що сучасний підприємницький університет є не лише освітньою і науковою установою, а й активним учасником інноваційного, соціального та економічного розвитку. Метою статті є виявлення особливостей внеску підприємницьких університетів у досягнення цілей сталого розвитку в українському та словацькому контекстах. У дослідженні використано порівняльний, аналітичний, системний та узагальнювальний підходи. На основі аналізу наукових джерел визначено, що в українському контексті підприємницький університет розглядається переважно як інструмент інноваційного розвитку, модернізації вищої освіти, підтримки стартапів і регіонального відновлення. У словацькому контексті основний акцент зроблено на формуванні підприємницьких компетентностей, сталого підприємництва, екологічної свідомості та соціальної відповідальності студентської молоді. Запропоновано авторський підхід до оцінювання внеску підприємницького університету у досягнення цілей сталого розвитку, що охоплює інституційно-управлінський, інноваційно-інфраструктурний, освітньо-компетентнісний та адаптаційно-стабілізаційний виміри. Доведено, що поєднання інституційного та освітньо-ціннісного підходів дає змогу розглядати підприємницький університет як важливий суб'єкт формування людського капіталу, розвитку інноваційних екосистем, соціальної стійкості та екологічної відповідальності. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення політики розвитку вищої освіти та посилення ролі університетів у забезпеченні сталого розвитку.

Ключові слова: підприємницький університет, вища освіта, сталий розвиток, інноваційна діяльність, підприємницькі компетентності, регіональний розвиток

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-9>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 12.03.2026
Прийнята до друку / Accepted 15.04.2026
Опубліковано / Published 30.04.2026

© Ажажа Марина, Несторенко Тетяна, Пеліова Яна

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах поглиблення глобальних екологічних, соціальних та економічних викликів особливого значення набуває пошук ефективних інституційних моделей, здатних забезпечити внесок у досягнення Цілей сталого розвитку. У цьому контексті заклади вищої освіти розглядаються не лише як осередки підготовки людського капіталу, а і як суб'єкти генерації знань, інновацій, міжсекторальної взаємодії та суспільних змін. ЮНЕСКО наголошує, що освіта для сталого розвитку формує знання, цінності, поведінкові установки та компетентності, необхідні для прийняття відповідальних рішень в інтересах економіки, суспільства та довкілля [1].

Феномен підприємницького університету поєднує освітню, дослідницьку та так звану «третю місію» через інноваційну діяльність, трансфер знань, підтримку підприємництва, співпрацю з бізнесом і громадами. Саме такий підхід інституціоналізовано в рамці HEInnovate, розробленій OECD та Європейською Комісією, де підприємницький та інноваційний університет оцінюється за такими вимірами, як лідерство і врядування, організаційна спроможність, підприємницьке навчання, підтримка підприємців, обмін знаннями та співпраця, інтернаціоналізація й вимірювання впливу [2].

Актуальність дослідження особливо посилюється в країнах, де трансформація систем вищої освіти відбувається в умовах інституційної перебудови, зміни моделей управління та поступового переходу до економіки знань. Наукові дослідження свідчать, що в постсоціалістичних економіках підприємницька динаміка студентів і університетів істотно залежить не лише від формальних

¹ Дослідження виконано в межах реалізації проєкту «Entrepreneurial university in the context of ensuring sustainable development», що здійснюється в рамках програми National Scholarship Programme of the Slovak Republic.

механізмів, а й від ширшого інституційного середовища, включно з усталеними суспільними цінностями та університетською культурою [3]. Це означає, що імплементація моделі підприємницького університету в країнах Центральної та Східної Європи не може бути зведена до механічного запозичення західних практик, а потребує урахування історичних, соціальних та управлінських особливостей.

Для України означена проблематика є особливо значущою, оскільки Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки прямо визначає розвиток системи вищої освіти у зв'язку з потребами суспільства та економіки країни, а також фіксує її спрямованість на досягнення Цілей сталого розвитку України, насамперед ЦСР 4 [4]. Водночас у документі констатовано системні проблеми фінансування, низький рівень фінансової автономії закладів вищої освіти та потребу в нових механізмах залучення ресурсів, зокрема через ендаументи, співфінансування та публічно-приватне партнерство. Це безпосередньо актуалізує питання розвитку підприємницьких університетів як інституцій, здатних диверсифікувати ресурси, посилювати інноваційну активність і водночас виконувати суспільну місію в умовах відновлення та довгострокової стійкості.

Досвід Словаччини демонструє приклад успішної конвергенції освітніх реформ із ширшими європейськими стратегіями розвитку [5]. Ключовий вектор змін, зафіксований Європейською Комісією, полягає у переході до нових моделей адміністрування університетів та впровадженні механізмів фінансування за результатами діяльності. Важливо, що національна стратегія смарт-спеціалізації розглядає вищу освіту не як ізольовану галузь, а як стратегічний вузол, де перетинаються наукові дослідження, підприємництво та інноваційний потенціал кадрів [6]. Такий підхід, підтриманий рекомендаціями OECD, забезпечує трансформацію економічної системи країни на засадах інтелектуальної місткості та соціальної інклюзивності [7].

Отже, наукова проблема полягає в тому, що, попри нормативне визнання ролі вищої освіти у забезпеченні сталого розвитку та зростаючу увагу до підприємницької трансформації університетів, недостатньо з'ясованими залишаються механізми, масштаби та специфіка внеску підприємницьких університетів у досягнення ЦСР в Україні та Словаччині. Особливої потреби набуває компаративний аналіз, що дає змогу виявити спільні тенденції, інституційні бар'єри та успішні практики адаптації підприємницької моделі університету до завдань сталого розвитку, інноваційного зростання, регіональної стійкості та суспільної згуртованості. Саме цим зумовлюється наукове і практичне значення дослідження.

Зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями полягає в тому, що результати такого дослідження можуть бути використані для: удосконалення політики розвитку вищої освіти; посилення інституційної спроможності університетів до інноваційної та підприємницької діяльності; розроблення моделей партнерства «університет – держава – бізнес – громада»; а також для адаптації європейських інструментів оцінювання підприємницьких і інноваційних університетів до умов України в контексті повоєнного відновлення та досягнення Цілей сталого розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема ролі підприємницьких університетів у досягненні цілей сталого розвитку формується на перетині досліджень вищої освіти, інноваційного розвитку, підприємництва, третьої місії університету, екологічної відповідальності та інституційної стійкості. Теоретико-методологічне підґрунтя цього напрямку становлять міжнародні документи і аналітичні рамки, які визначають освіту як один із ключових механізмів забезпечення сталого розвитку. Насамперед ідеться про підходи UNESCO до освіти для сталого розвитку [1], рамку HEInnovate, розроблену OECD та Європейською Комісією для оцінювання підприємницьких та інноваційних університетів [2], а також дослідження М. Guerrero, R. Marozau, у якому розкрито вплив інституційного середовища на підприємницьку динаміку студентів у європейських постсоціалістичних і ринково орієнтованих економіках [3]. Важливе значення для осмислення українського і словацького контекстів мають також нормативно-стратегічні документи: Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [4], матеріали Європейської Комісії щодо реформ у межах плану відновлення та стійкості Словаччини [5], Стратегія смарт-спеціалізації Словацької Республіки [6] та аналітична доповідь OECD щодо вдосконалення системи вищої освіти у Словаччині [7]. Сукупно ці джерела задають інституційний контекст, у межах якого університет розглядається не лише як освітня установа, а і як суб'єкт інноваційного, соціального та регіонального розвитку.

У сучасному науковому дискурсі важливе місце посідають праці, присвячені взаємозв'язку вищої освіти та сталого розвитку. Зокрема, F. Findler, N. Schönherr, R. Lozano, D. Reider, A. Martinuzzi

[8] обґрунтовують багатовимірний вплив закладів вищої освіти на соціальний, економічний та екологічний виміри сталого розвитку. L. Compagnucci, F. Spigarelli [9], аналізуючи третю місію університету, підкреслюють значення трансферу знань, взаємодії з бізнесом і суспільством, що безпосередньо пов'язує класичну університетську модель із підприємницькою трансформацією. У вітчизняному науковому просторі концепцію підприємницького університету системно розкрито у працях І.М. Грищенко та Т.Е. Белялова [10], які визначають його як комплексну модель адаптації вищої освіти до умов економіки знань. І.Г. Сновидович та С.П. Сас [11] розглядають підприємницький університет як стратегічний інструмент у загальній екосистемі соціально-економічного розвитку України. Практичний вимір зазначеної проблеми конкретизовано у дослідженні А. Мазур [12], де показано роль закладів освіти у розвитку стартап-екосистем на прикладі Львова. Водночас N. Chukhray, M. Greguš, O. Karyu, L. Halkiv [13] акцентують увагу на формуванні підприємницького потенціалу студентської молоді, доводячи значення поєднання академічної підготовки та практичного досвіду роботи.

Окремий блок джерел становлять праці, в яких університет аналізується як середовище формування підприємницьких намірів, сталого підприємництва та ціннісних орієнтацій молоді. J. Betáková, K. Navierniková, M. Okřeglicka, M. Mynarzova, R. Magda [14] доводять, що університети відіграють вагомий роль у підтримці підприємницьких намірів студентів у напрямі сталого підприємництва. Значущим є і контекст European Green Deal [15], який задає загальноєвропейський вектор переходу до кліматично нейтральної та соціально відповідальної моделі розвитку. M. Okřeglicka, K. Navierniková, M. Mynarzová, A. Lemańska-Majdzik [16] розкривають особливості формування підприємницьких намірів студентів у Польщі, Словаччині та Чехії, підкреслюючи роль освітнього середовища та інституційної підтримки. S. Priščáková, A. Pančíková [17] акцентують на екологічній ідентичності сучасного університету та інтеграції цілей сталого розвитку у внутрішню політику закладу вищої освіти. J. Belas, V. Gavurova, M. Cepel, A. Kotaskova [18] досліджують гендерний вимір підприємницької активності словацького студентства, а Z. Papulová, J. Papula [19] показують, що ставлення молодого покоління до підприємництва формується в межах академічного середовища та безпосередньо пов'язане з університетською соціалізацією. У сукупності ці праці засвідчують, що словацький і центральноєвропейський науковий дискурс більше тяжіє до поведінкового, компетентнісного та ціннісного тлумачення ролі університету.

Для розроблення авторського підходу до оцінювання ролі підприємницького університету важливими є й праці самих авторів та дотичних дослідників, у яких розкрито окремі аспекти модернізації вищої освіти, стійкості університетів і формування підприємницьких компетентностей. У статті М. Ажажи, О. Жукової, Я. Пельової, В. Шкраб'юка [20] проаналізовано концептуальні аспекти адміністрування освіти в умовах сучасного світу. Т. Несторенко [21] обґрунтовує сценарний підхід до забезпечення сталого розвитку переміщених університетів під час війни, що особливо важливо для українського контексту. Л. Базиль, В. Орлов, Т. Несторенко, А. Остенда, Я. Пельова [22] досліджують підготовку майбутніх фахівців до молодіжного підприємництва в закладах вищої освіти. В дослідженні М. Azhazha, J. Peliova, T. Nestorenko, A. Kaplunovska, Y. Kravchuk [23] автори визначають особливості управління університетами, розташованими на прифронтових територіях, з урахуванням викликів безпеки, організаційної стійкості та адаптації до умов війни. Важливим орієнтиром для співвіднесення університетських практик із глобальними викликами є також узагальнена система 17 Цілей сталого розвитку [24], яка задає змістовну рамку для оцінювання реального внеску закладів вищої освіти в соціальний, економічний та екологічний розвиток.

Отже, аналіз літератури дає підстави стверджувати, що у вітчизняних дослідженнях домінує інституційно-управлінський та інноваційно-інфраструктурний підхід до розуміння підприємницького університету [4, 10-13, 20-23], тоді як у словацьких і ширших європейських студіях переважає акцент на підприємницьких намірах, сталому підприємстві, екологічній відповідальності та соціокультурних чинниках розвитку молоді [5-9, 14-19, 24]. Саме поєднання цих підходів створює методологічну основу для компаративного аналізу ролі підприємницьких університетів України та Словаччини у досягненні цілей сталого розвитку.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Узагальнення літературних джерел дало змогу виокремити такі невіршені складники загальної проблеми.

По-перше, виявлено відсутність інтегрованої аналітичної рамки, яка б об'єднувала концептуально-інституційний підхід української школи з поведінково-ціннісним акцентом словацьких науковців. *По-друге*, простежується брак теоретико-методологічного обґрунтування механізмів впливу моделі підприємницького університету на триєдиний вимір сталого розвитку (економічний, соціальний, екологічний). Якщо у вітчизняному дискурсі цей зв'язок має переважно декларативний характер у контексті повоєнного відновлення, то у словацькому – обмежений мікрорівнем індивідуальних намірів та екологічної свідомості. *По-третьє*, констатовано домінування фрагментарних підходів: від мікроаналізу студентських компетенцій до локальних кейс-стаді, що зумовлює дефіцит компаративних моделей, здатних оцінити університет як цілісного актора інноваційної екосистеми. *Нарешті*, практично відсутні системні порівняльні дослідження досвіду України та Словаччини, які б синтезували питання внутрішньої трансформації ЗВО, стартап-екосистем та екологічної відповідальності в єдину стратегію сталого розвитку

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є здійснення порівняльного аналізу ролі підприємницьких університетів України та Словаччини у досягненні цілей сталого розвитку, а також обґрунтування їх значення як інституцій, що поєднують освітню, наукову, інноваційну та суспільну функції.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання дослідження: узагальнити теоретичні підходи до розуміння сутності підприємницького університету в контексті сучасних трансформацій вищої освіти; проаналізувати наукові підходи до визначення ролі закладів вищої освіти у забезпеченні сталого розвитку; виявити особливості українського та словацького наукового дискурсу щодо підприємницьких університетів; здійснити порівняльну характеристику основних напрямів впливу підприємницьких університетів на економічний, соціальний та екологічний виміри сталого розвитку; виокремити ключові аналітичні блоки оцінювання ролі підприємницького університету у досягненні цілей сталого розвитку; обґрунтувати авторський підхід до комплексного аналізу внеску підприємницьких університетів у формування людського капіталу, розвиток інноваційної інфраструктури, соціальну стійкість та екологічну відповідальність.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Попри суттєве зростання наукового інтересу до проблематики підприємницьких університетів, третя місія університету, інноваційна діяльність та внесок закладів вищої освіти у сталий розвиток досі переважно досліджуються як суміжні, але не повною мірою інтегровані напрями. Зокрема, у роботі Ф. Фіндлера та співавторів увагу зосереджено на концептуалізації впливів закладів вищої освіти на сталий розвиток у соціальному, екологічному та економічному вимірах, однак без спеціального фокусування на підприємницькій моделі університету як окремому інституційному механізмі досягнення таких результатів [8].

Водночас дослідження третьої місії університету також демонструють наявність значної теоретичної та методологічної фрагментації. У систематичному огляді L. Compagnucci, F. Spigarelli наголошено, що попередні праці або зосереджувалися переважно на традиційних місіях університету, або пропонували вузьке бачення третьої місії; автори прямо зазначають відсутність до того часу систематичного огляду, який би комплексно охоплював її функції, обмеження та суперечності [9]. Це свідчить про те, що навіть ширший контекст суспільно-економічної ролі університетів ще не був достатньо концептуально впорядкований, а отже зв'язок між третьою місією, підприємницькою трансформацією та ЦСР лишається недостатньо розробленим.

У межах дослідження вихідним є положення про те, що підприємницький університет у сучасних умовах слід розглядати не лише як інституцію, що здійснює освітню та наукову діяльність, а і як активного суб'єкта інноваційного, соціально-економічного та сталого розвитку. Аналіз праць українських і словацьких науковців засвідчує, що проблематика підприємницького університету, підприємницької освіти та внеску закладів вищої освіти у сталий розвиток уже набула помітного розвитку, проте залишається фрагментованою як у теоретичному, так і в прикладному вимірах.

У сучасній вітчизняній науковій думці питання інституційної природи та стратегічної трансформації вищої освіти ґрунтовно досліджено у працях І.М. Грищенко та Т.Е. Белялова. Автори розглядають концепцію підприємницького університету як комплексну модель адаптації вищої освіти до умов економіки знань, виокремлюючи п'ять ключових елементів його розбудови: посилене управлінське ядро; розширена периферія розвитку через інтенсифікацію взаємодії із

зовнішнім середовищем; диверсифікована база фінансування; стимулюючі академічні структури; інтегрована підприємницька культура через розширення практик комерціалізації інтелектуального продукту. Системний аналіз зовнішніх і внутрішніх інституційних чинників, проведений дослідниками, дає підстави стверджувати, що такий університет є не просто організаційною модифікацією класичної академічної структури, а динамічним суб'єктом, здатним до постійної самотрансформації відповідно до ринкових запитів [10]. Водночас, попри глибоку концептуалізацію інституційних передумов діяльності підприємницького університету, у зазначених працях поза увагою залишається оцінювання його безпосереднього внеску у реалізацію глобальних цілей сталого розвитку, що актуалізує потребу в переході від суто організаційного аналізу до вивчення результативності такої моделі в контексті екологічних, соціальних та гуманітарних викликів сучасності.

Сучасний український науковий дискурс демонструє чітку тенденцію до концептуального поєднання моделі підприємницького університету із завданнями стратегічного національного розвитку. Зокрема, у працях І.Г. Сновидович та С.П. Саса підприємницький університет визначається як ключовий інструмент у загальній екосистемі соціально-економічного розвитку України. Автори корелюють функції такого закладу з реалізацією «третьої місії» вищої освіти, акцентуючи увагу на розвитку підприємницьких компетентностей, комерціалізації наукових пошуків та активній взаємодії з бізнесом і суспільством [11]. Аналіз зазначених підходів дозволяє сформулювати *перший науковий результат дослідження*: у вітчизняній науковій школі підприємницький університет розглядається насамперед як інституційний механізм економічного відновлення, регіонального розвитку та прикладного використання знань, що набуває особливої ваги в умовах повоєнної трансформації. Водночас, попри ґрунтовну характеристику стратегічних напрямів діяльності таких університетів, методологія вимірювання їх конкретного внеску у досягнення ЦСР залишається недостатньо розробленою, що свідчить про необхідність переходу від функціонального опису до розробки чітких індикаторів впливу університетської екосистеми на екологічні та соціальні параметри сталого розвитку.

Конкретизація теоретичних положень щодо ролі університетів потребує аналізу сучасних емпіричних практик, зокрема у сфері розбудови стартап-екосистем. Дослідження вітчизняного досвіду, проведене А. Мазур на прикладі Львова, свідчить, що провідні заклади вищої освіти, такі як НУ «Львівська політехніка» та Український католицький університет, уже стали фундаментом для розвитку інноваційного середовища. Через діяльність акселераційних програм, підприємницьких центрів та платформ на кшталт Tech StartUp School університети не лише стимулюють молодіжне підприємництво, а й забезпечують ефективний трансфер знань та залучення міжнародних партнерств [12]. Аналіз цих локальних практик дозволяє сформулювати *другий науковий результат дослідження*: в українському контексті підприємницький університет де-факто функціонує як ключовий вузол регіональної інноваційної екосистеми. Його внесок у сталий розвиток реалізується через капіталізацію людського потенціалу, підтримку стартап-ініціатив та створення мережових взаємодій із бізнесом. Разом із тим, подібні праці мають переважно кейс-орієнтований характер і обмежені регіональними рамками. Це зумовлює відсутність узагальненої компаративної моделі, яка б дозволила комплексно оцінити системний вплив підприємницьких університетів на економічні та соціальні виміри сталого розвитку в масштабах усієї країни.

Окремим вагомим напрямом вітчизняних досліджень є вивчення підприємницького потенціалу студентської молоді як фундаментального складника людського капіталу. У праці N. Chukhrai та співавторів доведено, що саме синергія академічних знань і безпосередньої трудової зайнятості створює підґрунтя для трансформації теоретичної бази студента у реальну підприємницьку спроможність. Автори обґрунтовують, що досвід роботи під час навчання позитивно корелює із впевненістю здобувачів у власних силах та їх намірами щодо започаткування власної справи [13]. Визнання цієї залежності дозволяє сформулювати *третій науковий результат дослідження*: ефективність підприємницького університету слід оцінювати не лише за формальними інституційними ознаками, а й за його здатністю активізувати практичний потенціал студентів через механізми міжсекторальної взаємодії. Разом із тим, дослідники констатують певну диспропорцію у вітчизняному науковому дискурсі: на тлі браку репрезентативних даних про зайнятість студентства спостерігається превалювання індивідуально-компетентнісного підходу над інституційно-системним. Така обмеженість аналізу звужує розуміння сучасного університету як цілісного суб'єкта підприємницької екосистеми, що інтегрує освіту, працю та інновації для забезпечення довгострокового сталого розвитку.

На відміну від українського інституційного підходу, словацький науковий дискурс сильніше акцентує увагу на поведінкових, мотиваційних та ціннісних аспектах університетського підприємництва. Центральне місце тут посідають дослідження J. Betáková та колеґ, які аналізують роль вищої школи у стимулюванні намірів студентства щодо сталого підприємництва (*sustainable entrepreneurship*). Автори обґрунтовують, що спеціалізована освіта у сфері сталого розвитку (*Education for Sustainable Development*) безпосередньо корелює з готовністю молоді створювати «зелені» стартапи та соціально відповідальні підприємства [14]. Такі ініціативи є критично важливими для країн Вишеградської групи та України, оскільки стале підприємництво виступає ключовим інструментом залучення інвестицій у межах стратегії *European Green Deal*, що передбачає досягнення кліматичної нейтральності країнами ЄС до 2050 року через декарбонізацію економіки, покращення здоров'я та якості життя людей, а також трансформують кліматичні та екологічні виклики на можливості у всіх сферах та політиках ЄС, гарантуючи справедливий та інклюзивний характер зеленого переходу [15]. Узагальнення цих підходів дозволяє сформулювати *четвертий науковий результат дослідження*: у словацькій науковій школі підприємницький університет постає передусім як середовище формування ціннісних орієнтирів і компетентностей, де ефективність впливу ЗВО прямо залежить від якості освітньої підтримки та реальної інтеграції тематики сталості у навчальний процес. Водночас, попри високу цінність таких розробок, основна увага дослідників залишається зосередженою на мікрорівні (наміри та навички студентів). Поза межами глибокого аналізу залишається питання про те, як університет як цілісна організація та суб'єкт управління трансформує регіональну економіку, інноваційну екосистему та безпосередньо впливає на досягнення показників ЦСР.

Аналогічну дослідницьку логіку підтверджує праця M. Okręglickiej та її співавторів, у якій університетська освіта визначається фундаментом стимулювання підприємницьких намірів студентства у країнах Вишеградської групи, зокрема в Польщі, Словаччині та Чехії. Дослідники доводять, що вища школа відіграє вагомий роль у просуванні підприємництва, проте сприйняття цього впливу суттєво різниться залежно від національного контексту та якості освітнього середовища. Автори акцентують на тому, що університет не продукує підприємницьку активність автоматично; цей процес потребує специфічної інституційної підтримки та відповідного мікроклімату в межах закладу [16]. Узагальнення цих положень дозволяє сформулювати *п'ятий науковий результат дослідження*: роль підприємницького університету у забезпеченні сталого розвитку не є лінійною. Вона опосередковується складним комплексом чинників – від освітніх практик і суб'єктивного сприйняття студентів до якості системної підтримки інноваційних ініціатив. Разом із тим, у словацькому та польському науковому дискурсі й надалі домінує фокус на індивідуальному рівні (намірах та поведінкових детермінантах), тоді як університет як цілісна інституція сталого розвитку та його роль у глобальних трансформаційних процесах залишаються за межами ґрунтового аналізу.

Важливим вектором словацького наукового дискурсу є розширення розуміння підприємницького університету за межі суто освітньої площини через залучення виміру екологічної відповідальності. У дослідженні S. Prišćáková та A. Paňčíková (2023) на прикладі Університету ім. Матея Бела показано, як сучасний заклад вищої освіти формує власну екологічну ідентичність (*environmental identity*). Авторки доводять, що словацькі ЗВО поступово інтегрують 17 Цілей сталого розвитку у внутрішню політику, стратегічні документи та систему комунікацій, трансформуючись у «зелені університети». Це охоплює широкий спектр практик: від управління енергоспоживанням, водними ресурсами та відходами до впровадження принципів вуглецевої нейтральності та суспільно відповідального менеджменту [17]. Аналіз цього досвіду дозволяє сформулювати *шостий науковий результат дослідження*: у словацькому контексті внесок університету у сталий розвиток реалізується не лише через підприємницьку підготовку, а й через розбудову моделі, яка поєднує освіту, організаційне управління та екологічну свідомість у межах регіональної екосистеми. Разом із тим, подібні дослідження тяжіють переважно до сфери екологічного менеджменту. Поза увагою науковців залишається питання системного синтезу екологічної, інноваційної та підприємницької функцій, що є критично важливим для цілісного розуміння ролі підприємницького університету як суб'єкта забезпечення гуманітарної безпеки та сталого поступу.

Окремий напрям досліджень словацьких науковців присвячений аналізу соціокультурних та демографічних детермінант підприємницької активності студентської молоді. Зокрема, у праці J. Belas та співавторів на основі емпіричних даних доведено, що гендер є значущим чинником, що визначає ставлення студентів до бізнес-середовища та їх схильність до започаткування власної справи. Дослідники констатують наявність розбіжностей у сприйнятті соціально-економічних

чинників підприємництва чоловіками та жінками, що розширює розуміння поведінкових аспектів студентського потенціалу [18]. Аналіз цих результатів дозволяє сформулювати *сьомий науковий результат дослідження*: модель підприємницького університету не може бути результативним інструментом сталого розвитку без урахування принципів соціальної інклюзії, різноманіття та подолання нерівностей у доступі до підприємницьких можливостей. Таким чином, внесок університету в реалізацію ЦСР виходить за межі суто економічних показників і охоплює вагомий соціальний вимір. Разом із тим, попри цінність виявлення індивідуальних детермінант, ці праці не дають вичерпної відповіді на питання про те, якими є механізми трансформації університету як цілісної інституції у драйвера сталого розвитку суспільства та регіону загалом.

Додаткове обґрунтування стратегічної ролі університету у розбудові підприємницького середовища міститься у працях словацьких дослідників, присвячених аналізу ціннісних орієнтацій молоді. Зокрема, у дослідженні Z. Papulová та J. Papula підкреслюється, що ставлення молодого покоління до підприємницької діяльності не є статичним, а динамічно формується безпосередньо в процесі академічної підготовки. Автори доводять, що університет виступає базовим середовищем соціалізації майбутніх підприємців, де через освітній контент та інституційний клімат закладаються когнітивні та мотиваційні основи майбутньої бізнес-активності [19]. Зазначене підсилює попередні висновки та дає підстави стверджувати, що освітній простір університету є одним із ключових механізмів конвертації потенційних підприємницьких інтенцій молоді у реальний ресурс суспільного поступу. У контексті сталого розвитку це означає, що університет виконує функцію відтворення інтелектуального та підприємницького капіталу, адаптованого до сучасних викликів. Отже, ефективність підприємницького університету слід оцінювати не лише за кількістю створених стартапів, а й за якістю сформованого соціально-відповідального світогляду майбутніх акторів економіки, що є критично важливим для забезпечення гуманітарної безпеки та довгострокової стійкості регіональних екосистем.

Порівняння українських і словацьких досліджень дає змогу виявити принципову відмінність у дослідницьких акцентах. Українські науковці насамперед аналізують підприємницький університет як інституцію трансформації, що пов'язана з інноваціями, стартапами, комерціалізацією знань і відновленням економіки. Словацькі ж автори більшою мірою зосереджуються на університеті як середовищі формування підприємницьких намірів, сталого підприємництва, екологічної свідомості та внутрішньої культури сталості. На основі цього сформульовано *восьмий науковий результат*: моделі підприємницького університету в Україні та Словаччині репрезентують два взаємодоповнювальні вектори – інституційно-інноваційний та освітньо-ціннісний, а їх поєднання є найбільш продуктивним для досягнення цілей сталого розвитку.

Отже, проведене дослідження дало змогу довести, що підприємницькі університети України та Словаччини, попри відмінності у функціональних акцентах, мають спільний потенціал бути важливими суб'єктами досягнення цілей сталого розвитку. Їх внесок виявляється через формування людського капіталу, підтримку інновацій, розвиток регіональних екосистем, соціальну інклюзію та екологічну відповідальність. Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробленні порівняльної інтерпретації двох моделей підприємницького університету – української та словацької – та в запропонованні авторської чотирирівмірної методології аналізу їх внеску у досягнення цілей сталого розвитку.

У межах власної методики дослідження ролі підприємницьких університетів у досягненні цілей сталого розвитку розглянуто в табл. 1 через поєднання інституційно-управлінського, інноваційно-інфраструктурного, освітньо-компетентнісного та адаптаційно-стабілізаційного вимірів. Такий підхід спирається на праці М. Ажажи [20], у яких реформування вищої освіти осмислюється як системна модернізація управління та функцій університету; на дослідження Т. Несторенко [21], де обґрунтовано значення академічних бізнес-інкубаторів і сценаріїв стійкості університетів у кризових умовах; на праці Я. Пельової [22], які акцентують на підготовці молоді до підприємництва в закладах вищої освіти; а також на доробки М. Ажажи та Т. Несторенко [23], у яких підкреслюється важливість впровадження підприємницьких підходів і інноваційних управлінських рішень для забезпечення організаційної стійкості університетів, розташованих на прифронтових територіях. Це дало змогу сформулювати висновок, що підприємницький університет є багаторівневою інституцією, внесок якої у сталий розвиток реалізується через модернізацію управління, підтримку інноваційної інфраструктури, формування підприємницьких компетентностей та забезпечення організаційної стійкості в умовах суспільних викликів.

Таблиця 1

Порівняльна таблиця аналітичних блоків оцінювання ролі підприємницького університету у досягненні цілей сталого розвитку

Аналітичний блок	Зміст блоку	Ключові індикатори оцінювання	Внесок у досягнення ЦСР [24]	Авторський результат
Інституційно-управлінський	Підприємницький університет розглядається як результат системної модернізації вищої освіти, що ґрунтується на оновленні механізмів управління, підвищенні якості освітніх послуг і посиленні відповідності суспільним потребам	автономія університету; гнучкість управлінських рішень; наявність стратегій модернізації; відкритість до партнерств; відповідність освітніх послуг суспільним потребам	ЦСР 4 – якісна освіта; ЦСР 16 – мир та справедливість	Підприємницький університет постає не як локальна ініціатива, а як інституційний результат системного реформування та управлінської трансформації
Інноваційно-інфраструктурний	Роль університету визначається через наявність інноваційної інфраструктури, що підтримує студентські ініціативи, стартапи та взаємодію із зовнішнім економічним середовищем	наявність бізнес-інкубаторів; акселераторів; програм підтримки стартапів; каналів взаємодії з бізнесом; платформ трансферу знань	ЦСР 8 – гідна праця та економічне зростання; ЦСР 9 – інновації та інфраструктура; ЦСР 11 – сталий розвиток міст і громад	Підприємницький університет виступає вузлом інноваційної екосистеми, що забезпечує економічну мобілізацію, підтримку академічного підприємництва та розвиток регіону
Освітньо-компетентнісний	Університет розглядається як середовище цілеспрямованої підготовки молоді до підприємництва, формування ініціативності, самостійності, проєктного мислення та готовності до самореалізації	інтеграція курсів із підприємництва; практикоорієнтованість підготовки; розвиток ініціативності; здатність до самореалізації; участь у проєктній діяльності	ЦСР 4 – якісна освіта; ЦСР 8 – економічне зростання; ЦСР 9 – інновації	Підприємницький університет формує людський капітал і підприємницькі компетентності, що забезпечують кадрове відтворення для сталого розвитку
Адаптаційно-стабілізаційний	Університет оцінюється через його здатність зберігати стійкість у кризових умовах, підтримувати освітню безперервність, організаційну гнучкість та інституційну ідентичність	спроможність підтримувати освітній процес в умовах невизначенності; збереження підприємницької активності; організаційна гнучкість; інституційна стійкість; адаптація до війни, переміщення або інших ризиків	ЦСР 4 – якісна освіта; ЦСР 11 – сталий розвиток міст і громад; ЦСР 16 – мир та справедливість	Підприємницький університет трактується як механізм соціальної адаптації, інституційної резильєнтності та стабілізації освітньої системи в умовах кризи

Проведене дослідження дає змогу не лише виокремити окремі аналітичні блоки оцінювання ролі підприємницького університету, а й здійснити їх узагальнювальну порівняльну інтерпретацію. Саме такий підхід дозволяє комплексно розкрити, яким чином у межах українського та словацького контекстів поєднуються управлінська модернізація, інноваційна інфраструктура, формування підприємницьких компетентностей і забезпечення інституційної стійкості як складові внеску університету у досягнення цілей сталого розвитку.

Запропонована порівняльна таблиця засвідчує, що роль підприємницького університету у досягненні цілей сталого розвитку доцільно оцінювати за чотирма взаємопов'язаними аналітичними блоками: інституційно-управлінським, інноваційно-інфраструктурним, освітньо-компетентнісним та адаптаційно-стабілізаційним. Їх поєднання дає змогу розглядати підприємницький університет як інтегровану модель діяльності, що забезпечує не лише інноваційний розвиток і комерціалізацію знань, а й формування людського капіталу, підтримку соціальної стійкості та інституційну спроможність у контексті досягнення ЦСР.

Аналітичні блоки оцінювання ролі підприємницького університету в контексті досягнення цілей сталого розвитку

Параметр порівняння	Український контекст	Словацький контекст	Інтегрований висновок
Домінуючий акцент	реформування, адаптація, інноваційна інфраструктура	підготовка молоді до підприємництва, компетентнісне формування	модель підприємницького університету є багаторівневою та поєднує інституційний і освітній виміри
Основна функція	модернізація системи вищої освіти та підтримка інновацій	формування підприємницької суб'єктності студентів	університет одночасно є інституцією реформування і середовищем розвитку підприємницької культури
Ключовий механізм впливу	управлінські зміни, бізнес-інкубатори, стійкість у кризах	міждисциплінарні освітні програми, розвиток компетентностей, підготовка до самореалізації	внесок у ЦСР реалізується через управління, інфраструктуру, освіту та адаптивність
Роль у сталому розвитку	економічна мобілізація, регіональна адаптація, інституційна стійкість	розвиток людського капіталу, підприємницької культури і соціальної відповідальності	підприємницький університет є суб'єктом досягнення ЦСР у соціальному, економічному та інституційному вимірах

**ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
 І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ**

Підприємницький університет в Україні та Словаччині доцільно розглядати як багатовимірну інституцію, внесок якої в досягнення ЦСР реалізується щонайменше через чотири взаємопов'язані механізми: *освітній* – формування підприємницьких компетентностей, намірів і готовності до сталого підприємництва; *інноваційний* – підтримка стартапів, комерціалізація результатів досліджень, трансфер знань; *соціально-регіональний* – участь у розвитку місцевих екосистем, взаємодії з бізнесом і громадами; *екологічно-ціннісний* – інтеграція ЦСР у стратегії університету, екологічну політику та корпоративну культуру.

З урахуванням виявлених особливостей, власна методика дослідження базується на таких положеннях: *комплексність оцінювання* – перехід від суто кількісних показників (кількість стартапів) до якісних параметрів сформованого соціально-відповідального світогляду майбутніх фахівців; *багаторівневий аналіз* – визначення як індивідуального рівня (підприємницький потенціал та наміри студентів), так і інституційного рівня (екологічна ідентичність та управлінські стратегії університету); *нелінійність впливу* – врахування опосередкованого характеру зв'язку між освітніми практиками та реальним внеском у ЦСР через якість інституційної підтримки; *соціальна інклюзія* – інтеграція показників доступу до підприємницьких можливостей та врахування гендерних і соціокультурних детермінант.

Розробка та апробація запропонованої методики дозволить не лише верифікувати теоретичні положення на прикладі конкретних університетів України та Словаччини, а й запропонувати стратегічні рекомендації щодо посилення ролі вищої освіти у забезпеченні гуманітарної безпеки та сталого розвитку в умовах повоєнної трансформації.

Отже, проведений аналіз дозволяє стверджувати, що внесок підприємницьких університетів у досягнення цілей сталого розвитку не зводиться лише до підприємницької освіти або окремих інноваційних практик. Його слід трактувати як *системний вплив на людський капітал, інноваційні екосистеми, регіональний розвиток, соціальну інклюзію та екологічну відповідальність*. Саме така інтегрована інтерпретація, підтверджена працями українських та словацьких науковців, може бути використана як теоретична основа для подальшого компаративного аналізу України та Словаччини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. UNESCO. Education for sustainable development. URL: <https://www.unesco.org/en/sustainable-development/education>
2. HEInnovate: Encouraging entrepreneurship through higher education. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/skills-for-smes-and-entrepreneurs/heinnovate-encouraging-entrepreneurship-through-higher-education.html>
3. Guerrero, M., & Marozau, R. (2023). Assessing the influence of institutions on students' entrepreneurial dynamics: evidence from European post-socialist and market-oriented economies, 60, 503–519. <https://doi.org/10.1007/s11187-022-00600-1>

4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text>
5. Slovakia's recovery and resilience – Supported projects: Reforms. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/slovakias-recovery-and-resilience-plan/slovakias-recovery-and-resilience-supported-projects-reforms_en
6. Ministry of investment, regional development and informatization of the Slovak Republic (2021, 16 november). Draft *Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation of the Slovak Republic 2021–2027*. URL: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/Research-and-innovation-strategy-for-smart-specialisation-of-the-Slovak-Republic-2021-2027.pdf>
7. OECD (2021), *Improving Higher Education in the Slovak Republic*, Higher Education, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/259e23ba-en>
8. Findler, F., Schönherr, N., Lozano, R., Reider, D., & Martinuzzi, A. (2019). The impacts of higher education institutions on sustainable development: A review and conceptualization. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 20(1), 23–38. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2017-0114>
9. Compagnucci, L., & Spigarelli, F. (2020). The Third Mission of the university: A systematic literature review on potentials and constraints. *Technological Forecasting and Social Change*, 161, 120284. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120284>
10. Грищенко, І.М., & Белялов, Т.Е. (2020). Дослідження концепції підприємницького університету та інституційних факторів його діяльності. *Підприємництво, торгівля та біржова діяльність*, 9 (231), 46-55. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2020-1-231-46-55>
11. Сновидович, І.Г., & Сас, С.П. (2025). Підприємницький університет як стратегічний інструмент в екосистемі соціально-економічного розвитку України. *Актуальні проблеми сталого розвитку*, 2 (2). [https://doi.org/10.60022/2\(2\)-20S](https://doi.org/10.60022/2(2)-20S)
12. Mazur, A. (2023). The role of educational institutions in the development of startup ecosystems (on the example of Lviv). *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series*, (104), 89-99. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2023-104-10>
13. Chukhray, N., Greguš, M., Karyy, O., & Halkiv, L. (2021). Formation of the Entrepreneurial Potential of Student Youth: A Factor of Work Experience. *Mathematics*, 9 (13), 1494. <https://doi.org/10.3390/math9131494>
14. Betáková, J., Havierníková, K., Okręglicka, M., Mynarzova, M., & Magda, R. (2020). The role of universities in supporting entrepreneurial intentions of students toward sustainable entrepreneurship. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 8(1), 573–589. [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.1\(40\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.1(40))
15. The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
16. Okręglicka, M., Havierníková, K., Mynarzová, M., & Lemańska-Majdzik, A. (2017). Entrepreneurial Intention Creation of Students in Poland, Slovakia and Czechia. *Polish Journal of Management Studies*, 15 (2), 162–172. <https://doi.org/10.17512/pjms.2017.15.2.15>
17. Prišćáková, S., & Pančíková, A. (2023). Building the Environmental Awareness of the University: An Example of the Matej Bel University. *ACC Journal*, 29(2). <https://doi.org/10.2478/acc-2023-0008>
18. Belas, J., Gavurova, B., Cepel, M., & Kotaskova, A. (2018). Relationship of gender to the position of Slovak University students on the socio-economic determinants of the business environment and the development of entrepreneurship. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 6 (2), 968–978. [https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.2\(33\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.2(33))
19. Papulová, Z., & Papula, J. (2015). Entrepreneurship in the Eyes of the Young Generation. *Procedia Economics and Finance*, 34, 514–520. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01662-7](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01662-7)
20. Ажажа, М., Жукова, О., Пеліова, Я., & Шкраб'юк, В. (2021), Концептуальні аспекти адміністрування освіти в умовах сучасного світу. *Наукові записки кафедри педагогіки. Scientific notes of the pedagogical department. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна*. 48 (1), 101-109. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/issue/view/1090/1407>
21. Несторенко, Т. (2025). Сценарний підхід до забезпечення сталого розвитку переміщених університетів під час війни. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, 38, 232–236. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-38>
22. Базиль, Л., Орлов, В., Несторенко, Т., Остенда, А., & Пеліова, Я. (2023). Підготовка майбутніх фахівців до молодіжного підприємництва в закладах вищої освіти. *Наукові записки*

Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 3, 432-447.
<https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-3-432-447>

23. Azhazha, M., Peliova, J., Nestorenko, T., Kaplunovska, A., & Kravchuk, Y. (2024). Peculiarities of the Universities' Management Located on Frontline Territories. *Development Service Industry Management*, (2), 132-139. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(20\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(20))

24. Global Compact Network Ukraine (2026). 17 Цілей сталого розвитку. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>

REFERENCES:

1. UNESCO. Education for sustainable development. URL: <https://www.unesco.org/en/sustainable-development/education>
2. HEInnovate: Encouraging entrepreneurship through higher education. OECD. URL: <https://www.oecd.org/en/about/programmes/skills-for-smes-and-entrepreneurs/heinnovate-encouraging-entrepreneurship-through-higher-education.html>
3. Guerrero, M., & Marozau, R. (2023). Assessing the influence of institutions on students' entrepreneurial dynamics: evidence from European post-socialist and market-oriented economies, 60, 503-519. <https://doi.org/10.1007/s11187-022-00600-1>
4. Cabinet of Ministers of Ukraine. Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022-2032 roky [Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022-2032]. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine, February 23, 2022. № 286-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80#Text> (in Ukrainian)
5. Slovakia's recovery and resilience - Supported projects: Reforms. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/slovakias-recovery-and-resilience-plan/slovakias-recovery-and-resilience-supported-projects-reforms_en
6. Ministry of investment, regional development and informatization of the Slovak Republic (2021, 16 november). Draft *Research and Innovation Strategy for Smart Specialisation of the Slovak Republic 2021-2027*. URL: <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2018/10/Research-and-innovation-strategy-for-smart-specialisation-of-the-Slovak-Republic-2021-2027.pdf>
7. OECD (2021), Improving Higher Education in the Slovak Republic, Higher Education, OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/259e23ba-en>
8. Findler, F., Schönherr, N., Lozano, R., Reider, D., & Martinuzzi, A. (2019). The impacts of higher education institutions on sustainable development: A review and conceptualization. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 20(1), 23-38. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-07-2017-0114>
9. Compagnucci, L., & Spigarelli, F. (2020). The Third Mission of the university: A systematic literature review on potentials and constraints. *Technological Forecasting and Social Change*, 161, 120284. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2020.120284>
10. Hryshchenko, I. M., & Bielialov, T. E. (2020). Doslidzhennia kontseptsii pidpriemnytskoho universytetu ta instytutsiinykh faktoriv yoho diialnosti [Study of the concept of the entrepreneurial university and institutional factors of its activity]. *Pidpriemnytstvo, torhivlia ta birzhova diialnist*, 9 (231), 46-55. <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2020-1-231-46-55>
11. Snovydyvych, I. H., & Sas, S. P. (2025). Pidpriemnytskyi universytet yak stratehichnyi instrument v ekosystemi sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Entrepreneurial university as a strategic instrument in the ecosystem of socio-economic development of Ukraine]. *Aktualni problemy staloho rozvytku*, 2 (2). [https://doi.org/10.60022/2\(2\)-20S](https://doi.org/10.60022/2(2)-20S) (in Ukrainian)
12. Mazur, A. (2023). The role of educational institutions in the development of startup ecosystems (on the example of Lviv). *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University Economic Series*, (104), 89-99. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2023-104-10>
13. Chukhray, N., Greguš, M., Karyy, O., & Halkiv, L. (2021). Formation of the Entrepreneurial Potential of Student Youth: A Factor of Work Experience. *Mathematics*, 9 (13), 1494. <https://doi.org/10.3390/math9131494>
14. Betáková, J., Havierníková, K., Okręglicka, M., Mynarzova, M., & Magda, R. (2020). The role of universities in supporting entrepreneurial intentions of students toward sustainable entrepreneurship. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 8(1), 573-589. [https://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.1\(40\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.1(40))
15. The European Green Deal. Striving to be the first climate-neutral continent. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
16. Okręglicka, M., Havierníková, K., Mynarzová, M., & Lemańska-Majdzik, A. (2017). Entrepreneurial Intention Creation of Students in Poland, Slovakia and Czechia. *Polish Journal of Management Studies*, 15 (2), 162-172. <https://doi.org/10.17512/pjms.2017.15.2.15>
17. Priščáková, S., & Pančíková, A. (2023). Building the Environmental Awareness of the University: An Example of the Matej Bel University. *ACC Journal*, 29(2). <https://doi.org/10.2478/acc-2023-0008>
18. Belas, J., Gavurova, B., Cepel, M., & Kotaskova, A. (2018). Relationship of gender to the position of Slovak University students on the socio-economic determinants of the business environment and the development of entrepreneurship. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 6 (2), 968-978. [https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.2\(33\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2018.6.2(33))
19. Papulová, Z., & Papula, J. (2015). Entrepreneurship in the Eyes of the Young Generation. *Procedia Economics and Finance*, 34, 514-520. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01662-7](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01662-7)
20. Azhazha, M., Zhukova, O., Peliova, Ya., & Shkrabiuk, V. (2021). Kontseptualni aspekty administruvannia osvity v umovakh suchasnoho svitu [Conceptual aspects of education administration in the modern world]. *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky [Scientific notes of the pedagogical department. Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina]*, 48 (1), 101-109. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/issue/view/1090/1407> (in Ukrainian)
21. Nestorenko, T. (2025). Stsenarnyi pidkhid do zabezpechennia staloho rozvytku peremishchenykh universytetiv pid chas viiny [A scenario approach to ensuring sustainable development of displaced universities during war]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky*, 38, 232-236. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-38> (in Ukrainian)
22. Базиль, Л Bazyl, L., Orlov, V., Nestorenko, T., Ostenda, A., & Peliova, Ya. (2023). Pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv do molodizhnogo pidpriemnytstva v zakladakh vyshchoi osvity [Training of future specialists for youth entrepreneurship in higher education institutions]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky*, 3, 432-447. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2023-1-3-432-447> (in Ukrainian)

23. Azhazha, M., Peliova, J., Nestorenko, T., Kaplunovska, A., & Kravchyk, Y. (2024). Peculiarities of the Universities' Management Located on Frontline Territories. *Development Service Industry Management*, (2), 132–139. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(20\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(20)) (in Ukrainian)
24. Global Compact Network Ukraine (2026). 17 Tsilei staloho rozvytku [17 Sustainable Development Goals]. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (in Ukrainian)

THE ROLE OF ENTREPRENEURIAL UNIVERSITIES IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF UKRAINE AND SLOVAKIA

AZHAZHA Maryna¹, NESTORENKO Tetiana², PELIOVA Jana³

¹ Zaporizhzhia National University

² Silesian Academy, Katowice, Poland

³ University of Economics in Bratislava, Slovakia

The article examines the role of entrepreneurial universities in achieving the Sustainable Development Goals through a comparative analysis of Ukraine and Slovakia. It is argued that in contemporary conditions an entrepreneurial university should be viewed not only as an educational and research institution, but also as an active actor of innovation, social change, regional development, and economic transformation. The purpose of the study is to identify the specific features of the contribution made by entrepreneurial universities to sustainable development in the Ukrainian and Slovak contexts. The research is based on comparative, systemic, analytical, and generalization methods. The paper demonstrates that in Ukraine the entrepreneurial university is mainly interpreted as an institutional mechanism for higher education modernization, knowledge commercialization, startup support, innovation infrastructure development, and economic recovery under conditions of crisis and post-war transformation. In Slovakia, the major emphasis is placed on the formation of entrepreneurial competences, sustainable entrepreneurship, environmental awareness, and socially responsible attitudes among students. On the basis of the analysis of scholarly sources, the authors propose an original approach to assessing the contribution of entrepreneurial universities to the achievement of the Sustainable Development Goals. This approach includes four interrelated dimensions: institutional and managerial, innovation and infrastructural, educational and competence-based, and adaptive and stabilization-oriented. It is substantiated that the combination of these dimensions makes it possible to interpret the entrepreneurial university as an integrated model that promotes human capital development, innovation ecosystems, social resilience, regional cooperation, and environmental responsibility. The findings may be used to improve higher education policy and strengthen the strategic role of universities in ensuring sustainable development in the context of contemporary societal challenges.

Keywords: entrepreneurial university, higher education, sustainable development, innovation, entrepreneurial competencies, regional development